

XVII Olimpiada Znajomości Afryki

II etap

4 marca 2019 r.

Gratulacje!

Pierwszy etap przeszedłeś pomyślnie. Uzyskałeś tym samym możliwość rozwiązania testu już w II etapie Olimpiady Znajomości Afryki. Test zawiera 70 pytań, zróżnicowanych tematycznie. Do każdego pytania zaproponowano trzy odpowiedzi: **z których tylko jedna jest prawidłowa**. Udzielenie odpowiedzi na pytania polega na wyborze odpowiedzi, którą uznasz za właściwą i zakreśleniu odpowiednio literki a), b) lub c) **w arkuszu odpowiedzi**. Jeśli przez pomyłkę zakreślisz niewłaściwą literkę, otocz ją kółkiem, a właściwą odpowiedź zaznacz krzyżykiem. Zakreślenie więcej niż jednej literki traktowane będzie, jako odpowiedź błędna. Każda poprawna odpowiedź to jeden punkt dla Ciebie. Za test można uzyskać maksymalnie 70 punktów.

Na rozwiązanie całego testu przeznaczone jest 120 minut (2 godziny).

Czytaj uważnie zarówno pytania, jak i odpowiedzi! Nie trać punktów przez swą nieuwagę. W żadnym wypadku nie korzystaj z pomocy innych Olimpijczyków! Twój sąsiad nie jest wyrocznią, i tak naprawdę nie wiesz, jak jest przygotowany. Niesamodzielne rozwiązywanie testu (jak i jego próba) narażają Ciebie i drugiego Uczestnika na dyskwalifikację.

Pamiętaj, że udział w Olimpiadzie to nie klasówka – jest dobrowolny i wyraża chęć przygody, jaką jest spotkanie z Afryką!

KWESTIONARIUSZ OSOBOWY UCZESTNIKA OLIMPIADY

Imię i nazwisko	
Szkoła, klasa	
Miejscowość, mail i telefon	

ARKUSZ ODPOWIEDZI

1. [A] [B] [C]	19. [A] [B] [C]	37. [A] [B] [C]	55. [A] [B] [C]
2. [A] [B] [C]	20. [A] [B] [C]	38. [A] [B] [C]	56. [A] [B] [C]
3. [A] [B] [C]	21. [A] [B] [C]	39. [A] [B] [C]	57. [A] [B] [C]
4. [A] [B] [C]	22. [A] [B] [C]	40. [A] [B] [C]	58. [A] [B] [C]
5. [A] [B] [C]	23. [A] [B] [C]	41. [A] [B] [C]	59. [A] [B] [C]
6. [A] [B] [C]	24. [A] [B] [C]	42. [A] [B] [C]	60. [A] [B] [C]
7. [A] [B] [C]	25. [A] [B] [C]	43. [A] [B] [C]	61. [A] [B] [C]
8. [A] [B] [C]	26. [A] [B] [C]	44. [A] [B] [C]	62. [A] [B] [C]
9. [A] [B] [C]	27. [A] [B] [C]	45. [A] [B] [C]	63. [A] [B] [C]
10. [A] [B] [C]	28. [A] [B] [C]	46. [A] [B] [C]	64. [A] [B] [C]
11. [A] [B] [C]	29. [A] [B] [C]	47. [A] [B] [C]	65. [A] [B] [C]
12. [A] [B] [C]	30. [A] [B] [C]	48. [A] [B] [C]	66. [A] [B] [C]
13. [A] [B] [C]	31. [A] [B] [C]	49. [A] [B] [C]	67. [A] [B] [C]
14. [A] [B] [C]	32. [A] [B] [C]	50. [A] [B] [C]	68. [A] [B] [C]
15. [A] [B] [C]	33. [A] [B] [C]	51. [A] [B] [C]	69. [A] [B] [C]
16. [A] [B] [C]	34. [A] [B] [C]	52. [A] [B] [C]	70. [A] [B] [C]
17. [A] [B] [C]	35. [A] [B] [C]	53. [A] [B] [C]	
18. [A] [B] [C]	36. [A] [B] [C]	54. [A] [B] [C]	

1. W językach bantu *Muntu* oznacza: a) Istotę Najwyższą; **b) człowieka**; c) przywódcę starszyny.
2. Tzw. języki wehikularne, są: a) odmianami języków europejskich (kreolskich); **b) używane w kontaktach międzyplemiennych, zwłaszcza w handlu**; c) narzucone przez administrację kolonialną.
3. Język *français-tiraillou* (*france-tiraju*), zwany też niekiedy *petit-negre* rozpowszechniony został kiedyś przez żołnierzy w: **a) w Afryce Zachodniej i w Kamerunie**; b) na terenie dzisiejszej Demokratycznej Republiki Kongo; c) na Madagaskarze.
4. Monomotapa (Matope), które powstało być może między X a XIII wiekiem, a na pewno istniało w wieku XV, było położone: a) na wschód od Jeziora Czad; b) u ujścia Nigru; **c) na terenie dzisiejszego Zimbabwe.**
5. Garang, który spadając z nieba wchodzi do ludzkich ciał, to bóstwo: a) Azande; **b) Dinka**; c) Kikuju.
6. U większości ludów Afryki utrzymuje się przekonanie, że duchy mieszkają: **a) w buszu**; b) w sferach związanych z niebem; c) w niedostępnych jaskiniach.
7. Nzinga Mbamba, wybitna postać afrykańskiego chrześcijaństwa, był: **a) królem Konga**; b) katechistą w Sudanie; c) świeckim apostołem Mozambiku.
8. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka a) opiera się na przekonaniu, iż każdy człowiek stworzony jest na obraz i podobieństwo Boga, dlatego musi być szanowany i dlatego każdy ma równe prawa; b) określa, że człowiek posiada podstawowe prawa, gdyż jest istotą rozumną; **c) nie podaje podstaw filozoficznych i teologicznych praw człowieka.**
9. Misjonarzami państwa Aksum, położonego na obszarze dzisiejszej Etiopii, byli Frumencjusz i Edezjusz. Byli to: **a) Syryjczycy**; b) Koptowie; c) Grecy.
10. Klasycznym językiem liturgicznym używanym do dzisiaj w Ortodoksyjnym Kościele Etiopskim stał się: a) język koptyjski; b) etiopski; **c) gyyz.**
11. Bliscy krewni Dinka ale jednocześnie ich odwieczni wrogowie to: a) Szyllukowie; b) Luo; **c) Nuerowie.**
12. Jedna z grup językowych – khoisańska – rozciąga się na obszarze: a) Afryki Północno – Wschodniej; **b) Afryki Południowej**; c) Afryki Zachodniej.
13. Najważniejszym celem obrzędów inicjacyjnych jest: **a) wprowadzanie młodych w sztukę życia wspólnotowego**; b) wyuczenie sztuki walki; c) znalezienie odpowiedniego kandydata na małżonka.
14. Jako władca, ustanowił on Egipt odrębną diecezją: **a) Konstantyn Wielki**; b) Dioklecjan; c) Saladyn.
15. Chrześcijaństwo stało się w Egipcie religią państwową w: a) 99 r.; b) 284 r.; **c) 381 r.**
16. Abba Salama oznacza: **a) ojciec pokoju**; b) ojciec narodu; c) czcigodny starzec.
17. Władca królestwa Konga Nzinga Nkuwu na chrzcie otrzymał imię: a) Piotr; **b) Jan**; c) Marek.
18. Słowo Maji (ruch Maji-Maji) oznacza: **a) woda**; b) ogień; c) ludzie.
19. Przywódca ruchu Maji-Maji nazywał się: a) Hongo; **b) Kinjikitile**; c) Kolero.
20. Drzewo-sanktuarium znajdujące się na obszarze Masosi w południowej Tanganicy nazywało się: a) chisango; **b) msolo**; c) webe.
21. Według stereotypowych poglądów protoplastą Afrykanów był: a) Kain; **b) Cham**; c) Noe.
22. W 1969 r. papież Pawła VI odbył podróż apostolską do: a) Egiptu; **b) Ugandy**; c) Maroka.
23. Almorawidzi byli: a) przedstawicielami szyizmu Czarnej Afryki; b) **wyznawcami islamu wywodzący się z konfederacji plemion berberskich**; c) dynastią z królestwa Ghany, która przyjęła islam.
24. Fulańsko-tukulerski okres islamizacji przyniósł: **a) powstanie państw teokratycznych**; b) ograniczenie władzy monarchy; c) rozdzielenie funkcji władcy od sprawowania kultu publicznego.
25. Magiczny środek ochronny Aszantów, tzw. *suman* to: a) amulet zawierający fragmenty Koranu; b) **miotła, pomazana farbą, jajami i krwią zwierząt ofiarnych**; c) martwy skorpion zawieszony na belce.
26. Zulusi zaklinaczy deszczu nazywają: a) **pasterzami nieba**; b) władcami chmur; c) czarownikami.
27. Jorubowie określają terminem *adže*: a) stowarzyszenie kobiece, w którym kobiety malowały ciała ochrą; b) **różne osoby mające kontakt z magią**; c) technikę wróżenia ze śladów stóp.

28. Znakiem rozpoznawczym bractwa *Ngwe* działającego w Kamerunie była: a) **miotelka z liści raffii**; b) maska słonia; c) drewniana maska z wybieloną twarzą.
29. W kraju *Senufów* tajny związek ludzi-byków zrzeszający znachorów i zielarzy zwany jest: a) Tube; b) **Nikari**; c) Toro.
30. U Nuerów z Sudanu największym grzechem przeciwko Bogu jest: a) wychwalanie swoich sił fizycznych; b) szczylenie się pięknymi żonami; c) **szczylenie się posiadany bydłem i wychwalanie ponad miarę własnych dzieci**.
31. U Wolofów dziewictwa strzeże się w oryginalny sposób, dojrzewającym pannom przydziela się jedną osobę do asysty, która towarzyszy jej do czasu zamążpójścia. Jest nią: a) dziewczynka, najczęściej siostra; b) **chłopiec**; c) babcia.
32. Endogamia polega na: a) **dobieraniu małżonków z tej samej grupy (kasty, plemienia, rodu)**; b) dobieraniu małżonków poza własną grupą; c) małżeństwie, w którym żona ma więcej niż jednego męża.
33. Lewirat jest to: a) **dziedziczenie wdów po zmarłym bracie, ojcu czy krewnym**; b) dziedziczenie spadku po zmarłym z rodziny; c) inaczej konkubinat.
34. Krewni ideacyjni (afiliacyjni) są to: a) **osoby nie spokrewnione, ale uważane za krewnych**; b) dalecy krewni, ale nie uznawani za rodzinę; c) krewni, którzy zostali odtrąceni od rodziny z różnych powodów.
35. Obrzędy inicjacyjne u Bambarów organizuje: a) rodzina inicjowanych; b) **tajne stowarzyszenie Ntomo**; c) osoby niedawno inicjowane.
36. U ludów Luo wybiera się dziecku imię: a) **na którego brzmienie przestaje płakać**; b) związane z dniem, w którym się urodził; c) po dziadku lub babci.
37. Kobiety bezpłodne w Afryce: a) **są nieszczęśliwe, ponieważ uważają, że nie zaznają nieśmiertelności**; b) są otoczone szczególną opieką; c) nie mogą nikogo poślubić.
38. Kobiety w Czarnej Afryce, aby zapewnić sobie płodność m.in.: a) **noszą ozdobione paciorkami drewniane laleczki przymocowane do pleców**; b) składają w ofierze najmłodsze zwierzę z gospodarstwa; c) noszą kolorowe koraliki.
39. Kawaler u Kikuju i w wielu innych plemionach: a) **nie może sprawować żadnej odpowiedzialnej funkcji**; b) ma takie same prawa jak inni mieszkańcy; c) uznany jest za osobę nieczystą.
40. Poligynia to: a) **rodzaj małżeństwa, w którym mąż posiada wiele żon**; b) rodzaj małżeństwa, w którym żona posiada wielu mężów; c) związek, w którym małżonkowie pochodzą z tego samego rodu.
41. Tradycje kapłańskie szczególnie silne są w: a) Afryce Wschodniej; b) w krajach Magrebu; c) **Afryce Zachodniej**.
42. Wielki kapłan plemienia Dogonów otrzymuje tytuł: a) hogon; b) **har hogon**; c) hogon Dota.
43. W Czarnej Afryce do rzadkości należą wizerunki w rzeźbie: a) bóstw; b) przodków; c) **Boga Najwyższego**.
44. Król Ojo z plemienia Jorubów otrzymywał od poddanych *misę papuzich jaj*, jako: a) **znak, który nakazywał władcy popęlić samobójstwo z powodu niezadowolenia jego poddanych**; b) prezent na 50. urodziny; c) ofiarę przebłagalną dla bóstwa.
45. W plemieniu Ibów zamieszkującym Wschodnią Nigerię, tradycyjnej modlitwie towarzyszy: a) odgłos gwizdów z użyciem kleszczy kraba; b) **żucie orzechów kola**; c) palenie kadzidła.
46. W długą szatę z niebieskiej bawełny zwaną *bubu* oraz swoistego rodzaju czerwony beret, przyodziany jest: a) **najwyższy kapłan plemienia Dogonów**; b) kapłan z plemienia Nuer; c) kapłan z plemienia Baganda.
47. W całej Czarnej Afryce *kowalowi* przypisywano funkcje rytualne, tajemne moce, wyróżniano go spośród przedstawicieli innych narodów, np. w plemieniu Diola w Senegalii był: a) **kapłanem bóstwa karzącego ludzi trądem lub leczącego z tej choroby**; b) mediatorem między zmarłymi a ich potomkami; c) odpowiedzialnym za kojarzenie małżeństw.
48. Na określenie kapłana-wróżbity (znachora) Fonowie używają terminu: a) sumankwafo; b) dibia; c) **bako non**.

49. *Olosi*, to określenie: a) kapłana w plemieniu Jorubów; b) medium w plemieniu Aszantów; c) **boga w plemieniu Ibów**.
50. Białym bawełnianym sznurem, na którego końcach zawiesza się muszelki kauri, zwanym *Sznurem Boga*, obwiązuje się nowicjusza do władzy kapłańskiej w plemieniu: a) Bagandów; b) Sondzo z Tanzanii; c) **Ewe z Ghany**.
51. Rozmiłowani w niezależności Hererowie stawiali zacięty opór podbojowi kolonialnemu: a) Anglików; b) Portugalczyków; c) **Niemców**.
52. Ceuta i Melilla, dwa miasta w sumie o powierzchni 32 km², położone w Afryce Północnej, „wciśnięte” w Maroko, należą do: a) Wielkiej Brytanii; **b) Hiszpanii**; c) Francji.
53. Największa z rzek Afryki Południowej uchodzących do Oceanu Atlantyckiego to: **a) Oranje**; b) Zambezi; c) Kunene.
54. W mitologii Lobi, ludu zamieszkującego Ghanę pierwsi ludzie – Olkon i jego żona Helignamu – byli: a) duchami; b) potworami; c) **olbrzymami**.
55. Mity Dogonów z Mali, Kono z Gwinei przedstawiają pierwotny stan świata pod postacią: a) skały; b) **morza błota**; c) promieni światła.
56. W religii Dogonów z Mali bóg Amma jest: a) **Bogiem Stwórcą**; **b) Bogiem Słońca**; c) Bogiem Urodzaju.
57. Bogu Amma w pełnym zespoleniu się z ziemią przeszkodziło: a) **mrowisko**; **b) powódź**; c) trzęsienie ziemi.
58. Wulbari, bóg ludu Kraczi z Togo i Ghany, gdy dowiedział się o cierpieniach ludu, z którym przebywał na ziemi, postanowił: a) zesłać im deszcz; a) nauczyć ich sporządzać lekarstwa; c) **postanowił nauczyć ich uprawy pól i hodowli zwierząt**.
59. Według mitologii nigeryjskiego plemienia Ibów gdy zjawiała się śmierć na ziemi, zrozpaczeni ludzie wysłali do boga Czukwu posłańca z pytaniem o przywrócenie do życia zmarłych. Tym posłańcem był: a) lew; b) **pies**; c) słoń.
60. Według niemieckiego uczonego Herrmanna Baumanna w centrum mitologii afrykańskiej znajduje się zasada twórcza zwana przez niego: a) Wielką Naturą; b) **Wielkim Bogiem**; c) Matką.
61. Boga najwyższego u Dinków nazywa się; a) Amowia; b) **Nfialich**; c) Kwot.
62. W wierzeniach Masajów z Kenii, boga Ngai utożsamia się z: a) wodą; b) ziemią; c) **niebem**.
63. Jeszcze za czasów brytyjskich trzon partii *Kenya African Union* stanowili: a) Masajowie; b) **Kikuju**; c) Karamodżongowie.
64. Niloci to zamiłowani hodowcy bydła; pasterstwem i hodowlą zajmują się u nich: a) kobiety; b) **mężczyźni**; c) niewolnicy.
65. O bogactwie Ndzoja świadczy należący do tamtejszego sułtana zagrabiony przez Niemców i przetransportowany do Berlina: a) złoty miecz wysadzany rubinami; **b) wysadzany perłami tron**; c) srebrna zbroja.
66. U większości Nilotów w czasie inicjacji młodym mężczyznom: a) **wybija się cztery przednie zęby**; b) obcina włosy; c) przebija uszy.
67. Misjonarz protestancki Robert Moffat – teść słynnego lekarza i odkrywcy Dawida Livingstone'a – działał na terenie: a) **Botswany**; b) Mozambiku; c) Tanzanii.
68. Siedziby Sara znajdują się: a) **w dorzeczach Szari i Logone**; b) w górach Mandara; c) na Progu Azande.
69. W mitologiach afrykańskich najczęściej stworzenie człowieka łączy się z jego: a) **stworzeniem z gliny**; b) wyjściem z wody; c) stworzeniem z czarnej ziemi, wody i powietrza.
70. W tradycyjnych religiach afrykańskich po śmierci przodkiem zostaje: a) każdy mężczyzna; b) **tylko ten, który umarł naturalną śmiercią, w statecznym wieku i jego potomkowie odprawili obrzędy**

pogrzebowe; c) tylko ten, który prowadził dobre życie.